

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 54/2011-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej advokátom Mgr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 CoE 56/2009-43 z 30. septembra 2009 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 CoE 215/2010-57 z 31. augusta 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. novembra 2010 doručená sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 CoE 56/2009

z 30. septembra 2009 (ďalej len „krajský súd“) a uznesením krajského súdu č. k. 16 CoE 215/2010-57 z 31. augusta 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že na základe zmluvy o úvere z 23. apríla 2004 sťažovateľka v postavení veriteľa poskytla dlžníkovi (ďalej aj „povinný“) úver v sume 398,33 €, pričom súčasťou tejto zmluvy o úvere bolo aj vyhlásenie povinného, že v prípade omeškania sa so splácaním poskytnutého úveru splnomocňuje v zmluve o úvere už uvedenú osobu, aby v jej mene spísal notársku zápisnicu o uznaní jej dlhu s tým, že táto zápisnica bude spôsobilým exekučným titulom. Keďže povinný sa omeškal so zaplatením dvoch splátok, na základe ním udeleného splnomocnenia splnomocnenému zástupcovi povinného v zmluve o úvere bola na notárskom úrade 6. novembra 2004 spísaná notárska zápisnica o uznaní dlhu s tým, že túto potom ako exekučný titul sťažovateľka predložila exekútorovi, ktorý na základe toho požiadal Okresný súd Zvolen (ďalej len „okresný súd“ alebo „exekučný súd“) o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie proti povinnému. Na základe okresným súdom udeleného poverenia súdny exekútor začal exekučné konanie, pričom podaním z 21. mája 2008 sťažovateľka bez udania dôvodu žiadala o zmenu v osobe povereného súdneho exekútora. Na podklade tejto žiadosti okresný súd preskúmal opodstatnenosť exekučného konania, a teda aj exekučného titulu, pričom uznesením sp. zn. 11 Er 532/2005 z 3. februára 2009 exekučné konanie vyhlásil za neprípustné.

Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 11 Er 532/2005 z 3. februára 2009 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 14 CoE 56/2009-43 z 30. septembra 2009 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil ako vecne a právne správne.

Okresný súd následne uznesením z 13. mája 2010 exekučné konanie zastavil. Sťažovateľ podal 23. júna 2010 odvolanie proti uzneseniu okresného súdu. Krajský súd uznesením z 31. augusta 2010 potvrdil uznesenie okresného súdu z 13. mája 2010 ako vecne a právne správne.

Podľa tvrdení sťažovateľky v sťažnosti podanej ústavnému súdu uzneseniami krajského súdu č. k. 14 CoE 56/2009-43 z 30. septembra 2009 a č. k. 16 CoE 215/2010-57 z 31. augusta 2010 bolo zasiahnuté do jej vlastníckeho práva, pretože zastavením

exekučného konania sa jej uprelo právo na majetok, na ktorý mala legitímny nárok, čím malo byť porušené jej právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«Podľa názoru sťažovateľa, v posudzovanom prípade, došlo k zásahu do jeho práva pokojne užívať majetok zo strany štátneho orgánu tým, že súd exekúciu zastavil, čím znemožnil nútený výkon práva, na ktorý sťažovateľovi vznikol, na základe zmluvy o úvere nárok a ktorý bol zabezpečený zákonom predvídaným exekučným titulom pod dohľadom súdu. Uvedený zásah do vlastníckych práv sťažovateľa nie je v súlade s požiadavkami Protokolu 1 Dohovoru druhej vety a predstavuje zásah do pokojného užívania majetku sťažovateľa resp. predstavuje de facto zbavenie vlastníctva. Zásah do práva pokojne užívať majetok musí spĺňať, v zmysle Protokolu 1 Dohovoru a konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva 3 podmienky, a to aby i) bol zásah vykonaný vo verejnom záujme, ii) zásah bol primeraný sledovanému cieľu a iii) bol uskutočnený na základe zákona.

Podľa názoru sťažovateľa v tomto prípade nebola stricto sensu splnená žiadna z vyššie uvedených podmienok. Pokiaľ ide o vykonanie zásahu vo verejnom záujme, v posudzovanom prípade, kedy súdy z vlastného podnetu zasiahnu do výkonu rozhodnutia takým spôsobom, že zmariť možnosť veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky zo štandardného obchodno-právneho vzťahu, nie je možné považovať za zásah vo verejnom záujme. Podľa názoru sťažovateľa však v danom prípade úplne absentuje požiadavka verejného záujmu. Nie je totiž možné považovať za otázku verejného záujmu znemožnenie vymožiteľnosti pohľadávky v prebiehajúcim exekučnom konaní bez návrhu povinného, ktorá má svoj základ vo vzťahu súkromno-právnej povahy.

Pojem verejný záujem je široký a je potrebné ho interpretovať extenzívne. Odňatie majetku (pozbavenie vlastníckeho práva „deprivation of property“), môže byť vo verejnom záujme i keď celá spoločnosť priamo tento majetok nevyužíva (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo vecí J.A. Pye (Oxford) Ltd. v. the United Kingdom, § 43). Všeobecné súdy majú v tomto smere široký priestor na úvahu („margin of appreciation“). Zásah do pokojného užívania majetku však napriek tomu musí zachovávať spravodlivú rovnováhu medzi potrebami verejného alebo všeobecného záujmu spoločnosti a požiadavkami ochrany základných práv jednotlivcov (J.A.Pye (Oxford) v. the United Kingdom, § 46).

Pokiaľ ide o požiadavku proporcionality, t.j. či je zásah primeraný sledovanému cieľu (kedy zásahom sa rozumie zastavenie exekučného konania), sťažovateľ má za to, že zásah zo strany súdu nie je primeraný sledovanému cieľu. V prvom rade je potrebné podľa názoru sťažovateľa uviesť, že nie je vôbec zrejmé aký sledovaný cieľ mal byť súdom sledovaný. Pokiaľ by ním mala byť domnelá ochrana spotrebiteľa, sťažovateľ má za to, že prípad nespadá do rámca ochrany spotrebiteľov. Navyše, je opätovne potrebné zdôrazniť to, že zásahom sa mári možnosť veriteľa (t.j. sťažovateľa) na uspokojenie jeho pohľadávky vzniknutej zo štandardného zmluvného a obchodnoprávneho vzťahu. Ak by aj mal súd za to, že určité dojednania sú v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, súd musí, podľa názoru sťažovateľa postupovať tak, aby neznemožnil výkon sťažovateľovho práva. Inak povedané zastavením vykonávacieho (exekučného) konania nemôže byť sťažovateľ ako veriteľ ukrátený. Ak je postupom všeobecného súdu znemožnené vymożenie určitej sumy, ktorá pre sťažovateľa predstavuje pohľadávku, takýto postup je v rozpore s Protokolom I Dohovoru.

Podľa názoru sťažovateľa, tým, že súd zasiahol do vykonávacieho konania (v rámci rozhodovania o zmene osoby súdneho exekútora), tak, že exekučné konania bez ďalšieho zastavil, porušili právo sťažovateľa vlastníť majetok a pokojne užívať majetok v zmysle Protokolu I Dohovoru.»

Na základe toho sťažovateľka navrhla, aby ústavný rozhodol o jej sťažnosti týmto nálezhom:

„1. Základné právo spoločnosti P., s.r.o. na spravodlivý proces vyplývajúce z článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14CoE 56/2009-43 zo dňa 30.09.2009 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 16CoE 215/2010-57 zo dňa 31.08.2010.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14CoE 56/2009-43 zo dňa 30.09.2009 a uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 16CoE 215/2010-57 zo dňa 31.08.2010 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva spoločnosti P., s.r.o. primerané finančné zadosťučinenie v peniazoch v sume 3668,67 Eur (110522,36 Sk), ktoré mu zaplatí krajský súd do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet č. 20200034/6500.

4. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť spoločnosti P., s.r.o. trovy právneho zastúpenia v sume 313,32 EUR s DPH (za dva úkony právnej služby každý za 156,66 EUR s DPH) na účet právneho zástupcu J. H., advokáta,... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Sťažovateľka sťažnosťou podanou ústavnému súdu vyjadruje svoju nespokojnosť s uznesením krajského súdu č. k. 14 CoE 56/2009-43 z 30. septembra 2009, ktorým potvrdil rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 11 Er 532/2005 z 3. februára 2009, ktorým vyhlásil exekúciu za neprípustnú.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Sťažnosť týkajúcu sa konania vedeného pred krajským súdom pod sp. zn. 14 CoE 56/2009 treba považovať za oneskorene podanú.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako oneskorene podanú.

2. Sťažovateľka namietala, že uznesením krajského súdu č. k. 16 CoE 215/2010-57 z 31. augusta 2010 bolo zasiahnuté do jej vlastníckeho práva, keďže týmto rozhodnutím krajský súd potvrdil zastavenie exekučného konania začatého v prospech oprávnenej sťažovateľky, čím jej mal uprieť právo na vrátenie majetku od povinného (dlžníka), ktorý mu sťažovateľka poskytla.

Ústavný súd v prvom rade podotýka, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či sú, alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave. Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav.

Inými slovami, skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05, II. ÚS 127/07). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, ktorých porušenie sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov, prípadne postupom, ktorý im predchádzal.

Krajský súd uznesenie č. k. 16 CoE 215/2010-57 z 31. augusta 2010 odôvodnil takto:

„Súd prvého stupňa zastavil exekúciu potom, ako exekúcia bola vyhlásená za neprípustnú uznesením č. k. 11 Er 532/05 dňa 03. 02. 2009, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 13. 11. 2009 doručením uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 CoE 56/2009-43 zo dňa 30. 9. 2009. Krajský súd sa v dôvodoch tohto rozhodnutia vysporiadal so všetkými námietkami odvolateľa a poukázal na to, že bol správny záver súdu prvého stupňa, z ktorého vyplýva, že uznať záväzok alebo uznať dlh je iba dlžníkovým právom, ktoré v budúcnosti môže dlžník realizovať, ale nemusí. Krajský súd vychádzal z ust. § 574 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého nikto sa nemôže vzdať svojho práva, ktoré môže alebo nemusí v budúcnosti vzniknúť. Dohoda, ktorou sa niekto vzdáva práv, ktoré môžu vzniknúť až v budúcnosti, je neplatná. Za daného stavu, keď odvolateľ uviedol do dôvodov odvolacieho návrhu úplne totožné odvolacie námietky, s ktorými sa už raz krajský súd vysporiadal. Krajský súd v danej odvolacej veci sa s dôvodmi, už raz uvedenými, v celom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach na ne odkazuje. Tie isté závery nie je preto potrebné v tomto rozhodnutí opakovať. Vychádzajúc z uvedeného nebolo dôvodné vyhovieť odvolaciemu návrhu oprávneného voči uzneseniu, ktorým bola exekúcia zastavená. Zastavenie exekúcie je len v danom prípade dôsledkom vyhlásenia exekúcie za neprípustnú (§ 57 ods. 1 písm. g/ EP). Okresný súd vychádzal z dvojfázovosti zastavenia exekúcie, textu ustanovenia § 57 ods. 1 písm. g) EP, keď najprv vyhlási exekúciu za neprípustnú a až následne napadnutým uznesením exekúciu zastavil.

Kedže v danej veci okresný súd postupoval v súlade s § 57 ods. 1 písm. g) EP a neplatnosti právneho úkonu predstavujúceho exekučný titul, krajský súd nemal inú možnosť, ako uznesenie o zastavení exekúcie ako vecne správne potvrdiť.“

Z citovanej časti rozhodnutia odvolacieho krajského súdu vyplýva stotožnenie sa krajského súdu s rozhodnutím prvostupňového exekučného súdu, ktorý svoje rozhodnutie o zastavení exekučného konania založil podľa § 57 ods. 1 písm. g) zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení účinnom v čase rozhodovania exekučného súdu (ďalej len „Exekučný poriadok“) na neexistencii spôsobilého exekučného titulu (pretože dohoda, ktorou sa niekto vzdáva práv, ktoré môžu vzniknúť až v budúcnosti, je neplatná).

Podľa zistenia okresného súdu totiž exekučný titul, ktorým bola v tomto prípade notárska zápisnica, nebol spôsobilým exekučným titulom v zmysle požiadavky § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku v rozhodnom znení.

Krajský súd v rozsahu svojej prieskumnej právomoci odvolacieho súdu preskúmal v rozsahu sťažovateľkou uplatnených odvolacích dôvodov rozhodnutie okresného súdu, s ktorým sa v plnom rozsahu stotožnil.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno závery krajského súdu považovať za svojvoľný výklad a aplikáciu príslušných ustanovení Exekučného poriadku, ktorý by mohol mať za následok porušenie základných práv sťažovateľky ako účastníčky exekučného konania.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že rozhodnutím krajského súdu nemohlo žiadnym spôsobom dôjsť k porušeniu práva sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pretože krajský súd postupoval plne v súlade s príslušnými ustanoveniami Exekučného poriadku v rozhodnom znení.

Zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označila sťažovateľka, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namieta, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

Pokiaľ sťažovateľka tvrdí, že rozhodnutím krajského súdu jej bol definitívne znemožnený prístup k jej majetku, ktorý preukázateľne na základe zmluvy o úvere poskytla povinnému, ústavný súd na rámec uvádza, že sťažovateľka má k dispozícii aj iné právne prostriedky (napr. žalobu o plnenie), ktorými sa môže aj legálnou cestou domôcť svojho majetku, a tým aj ochrany svojho vlastníckeho práva.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky už po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. februára 2011